

Resultatet av distansstudier

En sammanställning av
enkätundersökningen
#tycktill

Inledning

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) är en statlig myndighet vars huvudsakliga uppgift är att granska kvaliteten i högre utbildning och lärosätenas system för kvalitetssäkring av högre utbildning samt forskning (UKÄ, 2020). Sveriges förande studentkårer (SFS) är en medlemsburen organisation som företräder studentkårerna och i förläningen studenterna i Sverige (Edström, 2020). SFS uppmanade medlemskårerna på förfrågan från UKÄ att ge studenternas synvinkel på ett antal frågor som rör coronapandemins påverkan på utbildningen och studenternas situation under pandemin.

Den 16 december 2020 presenterades en rapport och en sammanställning av SFS. Rapporten redovisar hur coronapandemin påverkat högskolepedagogiken och utbildningskvaliteten av utbildning under 2020 (SFS, 2020). Sammanställningen gjordes med 12 kårers studentenkäter och fokuserar på studenternas situation under pandemin. Särskilt framträdande i sammanställningen är tydliga tecken om ökad oro och försämrat psykiskt välbefinnande hos studenter (SFS, 2020).

#tycktill

Karlstad Studentkår (KS) har därför under 2020 sammanställt och genomfört två enkätundersökningar på Karlstads universitet (KAU). Syftet var att undersöka studenternas upplevelser av distansstudier vid KAU. Enkäten kallades #tycktill (KS, 2020).

Den första #tycktill-enkäten genomfördes under vårterminen 2020 i samband med att KAU ställde om större delen av sin verksamhet till distans. Under höstterminen 2020 gjordes en uppföljning till den första enkäten. Syftet med den andra #tycktill-enkäten var främst att undersöka förändringar av studenternas upplevelser av distansstudierna, samt att vidare undersöka studiemotivationen hos studenterna (KS, 2020).

Karlstad Studentkår

En studentkår ska ha som huvudsakligt syfte att bevaka och medverka i utvecklingen av utbildningen och förutsättningar för studier vid högskolan (SFS 2009:766, 4 kap. 9 §).

KS är en demokratiskt uppbyggd organisation vars huvudsakliga syfte är att bevaka och medverka i utvecklingen av utbildningen samt förutsättningarna för studier vid KAU (KS, 2020).

KS uppgift har sedan 1967 varit att arbeta för att utbildningen vid KAU ska hålla högsta kvalitet (KS, u.å.). KS finns representerade i universitetets alla styrelser, råd och nämnder. Tillsammans med studentrepresentanter för vi fram studenternas åsikter, påpekar brister där de finns och ser till att inga beslut som fattas påverkar studenterna negativt (KS, u.å.).

Den här sammanställningen är skriven och gjord av Erik Diaz Milla, Tim Björk, Johan Eriksson och Barsha Yilmaz.

Resultat från #tycktill-enkäten

Eftersom det är olika många deltagare för den första och andra enkäten, samt att det inte är säkert att samma studenter deltagit på båda enkäterna så redovisas enbart resultat från den andra #tycktill-enkäten. En sammanställning av den första enkäten hittas under Referenser.

Deltagare

Enkätundersökningens deltagare bestod av 303 studenter, varav 129 av dessa lämnade fritextsvar. Enkäten delades genom KS sociala medier, webbsida samt delades av KAU på deras Facebook-sida för att nå en större räckvidd. Samtliga deltagare var studenter vid KAU, varav 30% av deltagarna gjorde sin första termin.

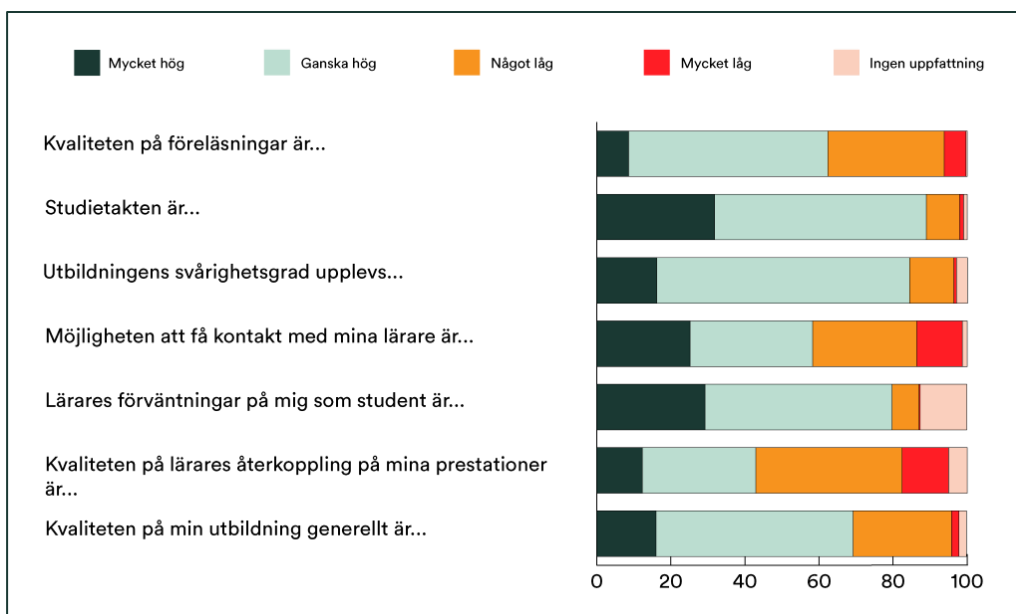
Deltagarna fick möjligheten att lämna fritextsvar som ger en djupare inblick i studenternas upplevda svårigheter- och positiva effekter av distansstudierna. Vi har valt att citera några av dessa.

Studenternas upplevelser kring utbildningens utformning, pedagogik och kvalitet

Majoriteten av deltagarna upplever att kvaliteten på föreläsningar är ganska hög (se Figur 1). 79% av deltagarna upplever att förväntningarna är ganska- eller mycket höga. Studenterna upplever att studietakten- samt utbildningens svårhetsgrad höjts. Studenterna upplever även att praktiska moment försvinner eller ersätts av flera inlämningar.

Studenterna lyfter även problematik kring lärarens förutsättningar för undervisning när det saknas utrustning för distansundervisning. Några exempel som studenterna lyfter är mikrofoner, kamera och dålig internetuppkoppling som påverkar undervisningen negativt och minskar studieengagemanget.

Figur 1. Hur upplever du kvaliteten av din utbildning?

Fritextsvar

“Det känns som att lärarna förväntar sig att vi ska ha jättemycket överseende med att situationen är jobbig för dem, men de har inget överseende med att det även är jobbigt för studenter. Studietakten har höjts (extra inlämningar mm) fast våra förutsättningar för studierna har försämrats.”

“Flera praktiska moment försvinner och ersätts inte vilket gör att man inte får samma förståelse.”

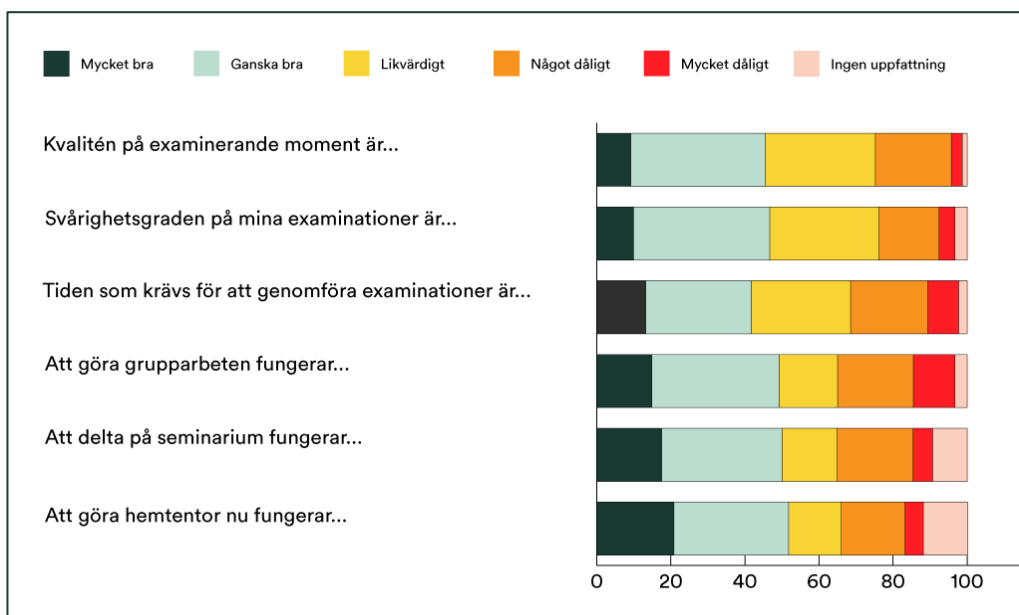
“Lärarnas Wi-Fi-uppkoppling hemma hos dem kan påverka studierna i den omfattning att föreläsningarna inte blir i lika bra kvalitet.”

“Kvaliteten på föreläsningar etc. beror otroligt mycket på lärarens kunskap inom zoom och andra program som används till distans.”

Studenternas upplevelser kring examinationer

Studenternas upplevelser kring examinationer framkommer genom resultatet att vara likvärdiga och positiva, även om det finns en del orosmoment kring examinationer som kommer att diskuteras senare. En av de uppenbara konsekvenser som examinationer på distans lett till är en historisk ökning av fall hos disciplinnämnden på KAU.

Figur 2. Hur upplever du examinationer?

Fritextsvar

“Jag upplever att mer uppgifter kläms in på kortare tid nu när det är distans, mycket högre arbetsbelastning. Också mycket sämre feedback på hemtentor.”

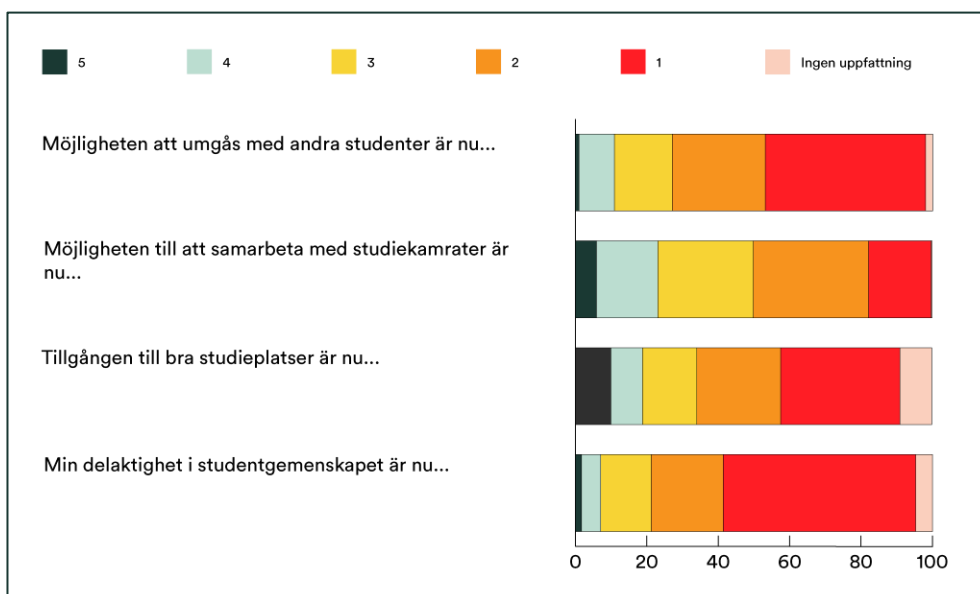
“Upplever att föreläsare är mer otydliga vad som ska göras, långsamma att svara, samt känns som att vissa höjer nivån på tentafrågorna bara för att det är på distans och det blir svårare att klara vissa tentor!”

Studenters studiesociala miljö

Studenternas studiesociala miljö är fortsatt bristfällig. Det framkommer olika anledningar till detta. Det upplevs dels svårare att förstå och ta till sig undervisningen digitalt, men det är också svårare att hålla koncentrationen under digitala föreläsningar där det saknas interaktion med föreläsaren.

Även den minskade tillgången till studieplatser och möjligheten att plugga tillsammans med andra studenter har bidragit till den ohållbara situation som uppstått.

Figur 3. Hur upplever du dina studierutiner? Där 5 är mycket hög/bra och 1 är mycket låg/dålig.

Fritextsvar

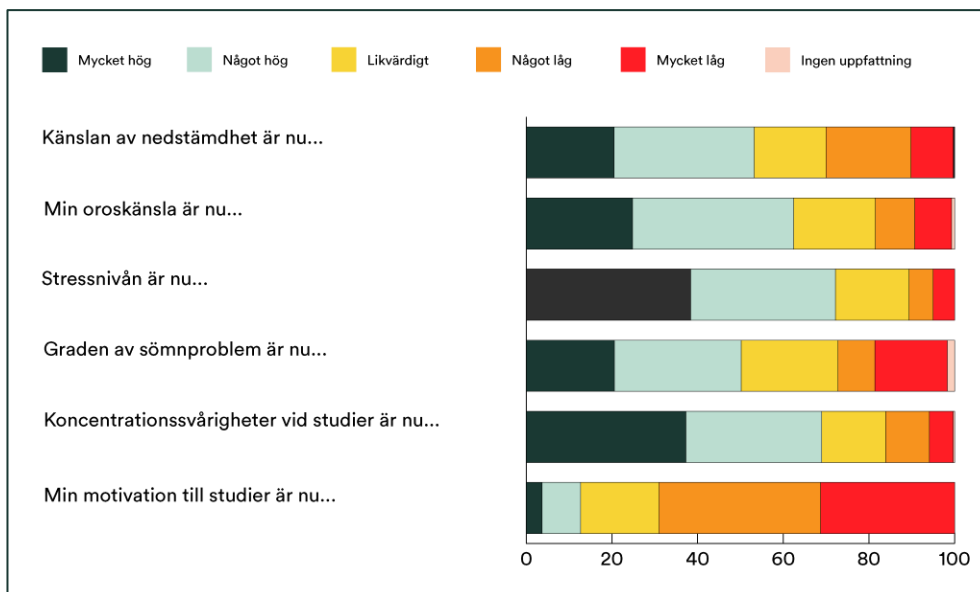
“Att inte få den fysiska närvaron med studiekamrater och lärare gör det svårare att greppa och minnas det man lär sig”

“Jag anser att största problemet med distansstudier för nya studenter är avsaknaden av interaktion med andra studenter”

Studenters psykiska hälsa

Resultatet visar att studenternas psykiska hälsa är fortsatt dålig. Höga stressnivåer och hög upplevelse av oroskänsla kring examinationer, samt svårigheter att kunna träffa andra studenter och låg studiemotivation är några av de många problemen som studenterna vid KAU upplever. De upplevda problemen återspeglar till viss del att många studenter nu lider av sömnproblem.

Figur 4. Hur skulle du beskriva din hälsa i relation till dina studier just nu?

Fritextsvar

“Kvaliteten på studierna är helt obeskrivligt dåligt. Jag vet inte ens vart jag ska börja, det finns ingen glöd hos lärarna längre. Glöden som fanns för att undervisa är helt utbrunnen. Dom är lika slappa som en själv i nuläget. Önskar så sjukt mycket att vi bara kan komma tillbaka till det vanliga så jag har någon ork och vilja att lära mig saker...”

“Rättvisan kring examinering och bedömning känns sämre. Det är lättare att fuska och lärarna ger generellt sämre respons på hemtentorna. Samt rättvisa. Och säkerheten kring tentor som ändå är på plats om en har svaga symptom kan en inte gå och missar examinationen. Osäkerheten med att ha bra internetuppkoppling för att kunna delta i undervisningen.”

Positiva upplevelser

Det är dock inte alla studenter som påverkats negativt, det finns även de som upplever en positiv effekt av distansstudierna. De upplever att distansstudier fungerar bra och är mer effektivt. För dessa studenter har distansstudierna givit mer tid till vardagen samt gett dem en möjlighet att hitta en studieform som de annars kanske inte hade övervägt men som fungerar bättre för dem.

Fritextsvar

“Tycker att läsa hemifrån är mycket bra och jag får mer gjort nu när jag slipper resväg och studiekamrater pratar om annat så man inte får något gjort. Fortsätter gärna med att studera hemifrån”

“Tycker det fungerar bättre än jag trodde!”

“Att ha egna studiegrupper över Zoom gör att motivationen och gemenskapen ändå finns!”

Reflektioner

Barsha Yilmaz, Tillförordnad ordförande

Tillförordnad ordförande på KS arbetar med att driva studentpolitiska frågor i Karlstad.

Reflektion av #tycktill-enkäterna

Från den tidigare #tycktill undersökningen fick vi med oss att kursansvariga och programledare behöver mer kommunikativt stöd. Detta då en av de största utmaningarna som lyftes fram visade på att det behövs en stark förbättring, bland annat när det kommer till det pedagogiska upplägget gällande distansstudier. Det önskades även ett helhetstänk från universitetets sida gällande distansstudier.

Denna enkätundersökning visar en tydlig koppling mellan låg kvalitet och låg motivation som leder till frustrerade och omotiverade studenter. Detta kan i sin tur leda vidare till ökade antal fall av fusk och plagiering. Istället för att lägga fokus på den höga anmälningssiffran till disciplinnämnden kan det vara hög tid att istället fokusera på vad det faktiskt är som genererar alla dessa anmälningar. Vi ser att kvaliteten på utbildningen upplevs som sämre av studenterna, vilket med största sannolikhet väcker en rädsla hos studenterna över att inte klara sin utbildning.

Även studenternas psykiska mående väcker en oro och en känsla av otillräcklighet.

Studenternas studiemiljö

Pandemin är inget någon frivilligt har valt att leva i, men vi som studentkår och även detta lärosäte behöver göra mer för våra studenter. Det räcker inte att enbart prata om arbetsmiljöproblem gällande personal. Vi behöver även börja prata om hur personalens arbetsmiljö påverkar studenternas utbildningskvalitet. Detta både i form av föreläsningar och examinerande moment som exempelvis seminarium. Studenters arbetsmiljö på universitet som fysisk arbetsplats behöver också ses över.

Tillgång till studieplatser och utökade öppettider i biblioteket är grundpelare för en bra fysisk studiemiljö, men det är enbart början på en hållbar lösning för att kunna säkra studenternas arbetsmiljö.

Likt sammanställningen från den tidigare #tyckstill-enkäten med samma fokus, tycker vi att universitet har arbetat åt rätt håll, men det finns dessvärre fortfarande en lång väg att gå. Utmaningarna som vi tidigare har behövt jobba tillsammans med ligger kvar, kanske till och med i högre utsträckning.

Tim Björk, Utbildningspolitiskt ansvarig

Utbildningspolitiskt ansvarig på Karlstad Studentkår arbetar med utbildningskvalitet och utbildningsbevakning vid Karlstads universitet.

Reflektion av #tycktill-enkäterna

De två tycktill enkäter som vi har genomfört visar på att det både under den snabba omställningen och efteråt påverkat utbildningskvaliteten för studenter negativt.

Vi har nu genomfört två olika #tycktill-enkäter med liknande frågor, en som behandlade omställningen där den stora negativa påverkan som pandemin haft på utbildningskvaliteten men även studenternas studiemiljö. Den andra som nu gjordes när det har getts tid att justera utbildning och annat för att försöka lösa de problem som fanns, så ser vi att det fortfarande är ungefär samma problem som innan.

Studenternas studiemiljö

Studenter har inte längre samma tillgång till säkra platser att studera på utanför sina lägenheter, vilket kan göra det svårt att koppla av när studenten inte kan separera "jobb" och fritid. Studenter behöver en miljö att studera i där de kan koncentrera sig och där de kan studera tillsammans med kurskamrater. Dessa är oftast platser som Café Gläntan, biblioteket, grupprum och platser vid hus 21 som studenterna använder mest av. Men när dessa platser inte är tillgängliga i samma utsträckning som tidigare, så finns det dåligt med alternativ.

Vissa studenter har använt sig av Zoom, men det är långt ifrån alla studenter som kan utnyttja det för att få till bra studiegrupper som de har ett stort behov av. Här har vi något som KAU tillsammans med studentkåren skulle kunna se

över hur vi kan hjälpa studenter att skapa alternativa studiemiljöer som fungerar.

Digitala föreläsningar

Föreläsningar har blivit lidande i viss utsträckning eftersom de inte anpassas för ett digitalt arbetssätt. Det uppstår teknikstrul med dåliga internetuppkopplingar och utrustning som skulle behöva förnyas eller köpas in.

I en del fall har man tagit den lösning man har haft för fysiska föreläsningar och använt den till de digitala föreläsningarna utan tillräcklig eftertanke hur det påverkar kvaliteten. Detta kan bero på att lärarna inte har tid, på grund av det problem som tidigare har lyfts om överarbetad universitetspersonal (Sørensen, 2020).

För att kvalitativa digitala föreläsningar ska kunna genomföras behövs lärare som har rätt verktyg och förutsättningar för att lyckas. Något som i dagsläget inte finns i tillräckligt stor utsträckning. Lärare ska inte behöva lägga sin fritid för att hinna med det extra arbetet som krävs för en kvalitativ digital undervisning. Det stöd och den tid som behövs måste inkluderas i planeringen.

Utbildningskvalitet

Den andra biten som studenter har upplevt är de gånger där det inte funnits en tanke under planeringen av kursen att digital undervisning inte fungerar på samma sätt ur ett pedagogiskt perspektiv. Kurser där lärare tagit bort alla föreläsningar och istället gett ut extra uppgifter utan en eftertanke på hur det påverkar studenterna. Det är såklart inte hållbart att göra om alla föreläsningar på kort tid men problemet ligger inte där, utan i att det inte alla gånger finns en tanke på att det är annorlunda med digital undervisning. Både lärare och studenter behöver få en bättre omställning till digital undervisning ifall det ska bli bra. Som student så är det svårt att delta engagerat i föreläsningar online

och koncentrationsförmågan tappas snabbare än under en vanlig föreläsning. Något som också blir väldigt viktigt är bra och tydlig information. Lärarnas feedback, möjligheten att ställa frågor och kontinuerliga uppdateringar för kursen blir extra viktigt för att studenterna ska känna att de inte missar något i kursen.

Ser vi till examinationerna så har de uppenbart också blivit lidande av pandemin. Bara det att vi har en skyhögt siffra till disciplinnämnden är ett stort problem som behöver lösas.

Erik Diaz Milla, Studentombud

Studentombudet ansvarar för att KS medlemmar och universitetsstudenter vid KAU ska få stöd vid missförhållanden eller rådgivning inom främst utbildningsområdet.

Allmänna reflektioner

Min tjänst som studentombud på Karlstad Studentkår startade under höstterminen 2020. Det var strax efter att Karlstads universitet hade beslutat om att fortsätta driva all undervisning på distans. De problem som detta skulle medföra började inte synas förrän efter rektorsbeslutet från den 16 november 2020. Ett beslut som gav kursansvariga rätten att undgå huvudregeln att all undervisning skulle ske på distans.

Dessa beslut om undantag gjordes i samband med- och främst för examinationer. Där kursansvariga inte kunde garantera att en så kallad rättssäker examination kunde hållas på distans. Därför beslutades att vissa examinationer skulle ske på plats.

Detta resulterade i att många universitetsstudenter kontaktade mig. Studenter som var oroliga, arga och frustrerade över situationen. Även om universitet kunde erbjuda s.k. Corona anpassade rum, och där dessa examinationsplatser begränsades, så kunde KAU inte erbjuda alternativ för de individer som både befann sig i riskgrupp eller av olika skäl inte kände sig bekväma av att vistas i ett rum med flera andra studenter. Alternativet var: skriv tentamen och om du inte vill det så får du skriva omtentamen.

Jag har förespråkat för att universitetets beslut om att fortsätta diva sin verksamhet har varit ett bra beslut. Jag som själv studerar vid sidan av min tjänst är väldigt tacksam att jag kan fortsätta sysselsätta mig med studierna, som också ger mig ekonomiska medel för att kunna betala mina räkningar. Däremot så har det tagits beslut därefter som i mening har varit kortsiktiga lösningar. Och när universitetsledningen inte verkar haft de långsiktiga konsekvenserna av dessa beslut i åtanke, så briserar fördelarna av att kunna studera fastän det är en pågående pandemi.

Mitt förslag är en uppmaning till universitetet att ta fram riktiga lösningar för hur universitetet kan fortsätta att bedriva sin verksamhet utan att det påverkar studenter, lärare eller universitetsledningen själv negativt. Detta tillsammans med studentkåren, studentföreningarna och studenthälsan.

Sammanfattning

Vi har utifrån de enkätsvaren som inkommit från studenterna, men även utifrån samtal och möten vi har haft med studenter, gjort en mindre sammanfattning på olika problemområden som har identifierats.

Examinationer och disciplinärenden

Det behövs ett bättre sätt att genomföra digitala examinationer för att kvalitets- och rättssäkra dem. Det här är en nödvändig åtgärd för att minska antalet fall som kommer till disciplinnämnden.

Salstentor under en pandemi är ohållbart för studenterna och det behöver finnas alternativ som inte är en omtentamen under samma omständigheter för de studenter som inte kan eller vågar närvara på en salstentamen.

Studenters arbetsmiljö

Studenternas arbetsmiljö har i stor del förbisetts. Om en bra undervisning ska kunna erbjudas behövs det säkra miljöer där studenter kan träffas och studera tillsammans. Det här kan till viss del underlättas både med bättre tillgång till säkra studiemiljöer på universitetet, men eventuellt även genom att hjälpa till med att skapa bra miljöer över Zoom.

Lärarna behöver i större utsträckning finnas tillgängliga för frågor och feedback. Även sättet som studenterna informeras på behöver förbättras med informationskanaler som faktiskt fungerar.

Pedagogik på distans

Omställningen från plastbaserad undervisning till distansstudier håller i många fall inte kvaliteten och uppläggen fallerar i jämförelse med hur det tidigare sett

ut. Den digitala omställningen är bristfällig och den krassliga övergången behöver mer tid för att få ett bättre pedagogiskt upplägg.

Stöd till lärarna

Lärarna behöver få tillgång till mer tid att kunna anpassa undervisningen på ett bra sätt. Det räcker inte med att flytta över kursen från fysisk till digital form utan eftertanke.

Lärarna behöver även få den utrustning som krävs för att kunna undervisa digitalt. Mikrofoner och kameror samt internetuppkopplingar som inte fungerar ska inte behöva vara ett problem som påverkar utbildningskvaliteten.

Teknikstrul kommer alltid att finnas, men det ska inte behöva bero på dålig utrustning.

Referenser

- Edström, S. (2020). *Studentrörelsens roll i högskolans kvalitetsarbete – varför och vad* [PowerPoint presentation].
Universitetskanslersämbetet. <https://bit.ly/2LSotcH>
- SFS 2009:766. Lag om ändring i högskolelagen (1992:1434).
<https://bit.ly/3rA8Lm7>
- Sveriges Förenade Studentkårer. (2020). *Hur påverkar coronapandemin studenterna? En sammanställning av 12 enkätundersökningar från svenska lärosäten*. <https://bit.ly/3rU0dGj>
- Sveriges Förenade Studentkårer. (2020). *Högskolan kommer inte vara sig lik: coronapandemins inverkan på högre utbildning under 2020 och framöver*. <https://bit.ly/3daUvvH>
- Sørensen, J. M. (2020) Jag har fått nog av att jobba gratis i det tysta [Debattartikel]. Hämtad 2020-03-10 från <https://universitetslararen.se/2020/12/16/jag-har-fatt-nog-av-att-jobba-gratis-i-det-tysta/>
- Karlstad Studentkår. (u.å.). *Det här är KS*. Hämtad 2021-03-10, från <https://karlstadstudentkar.se/om-oss/det-har-ar-ks/>
- Karlstad Studentkår. (2020). *Studentundersökning #tyck till – Distansstudier under covid 19*. <https://bit.ly/2N6TutW>
- Karlstad Studentkår. (2020). Karlstad Studentkårs Stadgar.
- Universitetskanslersämbetet. (2019, 20 september). *Vår verksamhet*. <https://www.uka.se/om-oss/var-verksamhet.html>